

YAHUDİLİK

• Vahiy kaynaklı en eski din Yahudilik'tir. Zamanla tahrif edilmiş, bir din olmaktan ziyade bir millet özelliği taşımaktadır. Günümüzde çoğunlukla İsrail (Yahudiler tarafından kurulan bir devlet) ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kabul edilmektedir.

Tarihçe

• Yahudiler atalarının Hz. Yakup (a.s.), (onun babası) Hz. İshak (a.s.) ve (onun da babası) Hz. İbrahim (a.s.) olduğunu kabul ederler.

• Hz. Yakup (a.s.) dayısının iki kızıyla evlenir ve eşlerinden ve cariyelerinden toplamda on iki çocuğu dünyaya gelir. İsrailoğulları'nın on iki kabilesi işte bu çocuklara dayanır.

Not: İsrailoğulları, Babil Sürgünü'nden sonra Filistin'de bulunan Yahuda bölgesine yerleşmişler ve bundan dolayı onlara zamanla Yahudi denilmiştir. Yahudiler için Musevi kavramı da kullanılmaktadır. Bu kavram Hz. Musa'nın (a.s.) şeriatına bağlı olan kimse anlamına gelmektedir.

Not: Hz. İbrahim'in (a.s.) büyük atasının adı Eber'di. Bundan dolayı Hz. İbrahim'e (a.s.), Eber'in soyundan gelen anlamında İbrani, onun konuştuğu dile de İbranice denilmiştir.

• Yahudi inancına göre Hz. Yakub (a.s.) bir yolculuk esnasında karşılaştığı insan şekline benzeyen bir varlıkla sabaha kadar güreşir. O varlık Hz. Yakub'u (a.s.) yenemez ve adını öğrendikten sonra "Artık sana Yakup değil İsrail denecek. Çünkü sen Tanrı'yla güreşip onu yendin." der.

• Hz. Yakub'a (a.s.) İsrail, onun soyundan gelenlere de İsrailoğulları denilmesinin sebebi bu olaydır.

• Hz. Yakub'un (a.s.) oğlu olan Hz. Yusuf (a.s.) kardeşleri tarafından kıskançlık nedeniyle kuyuya atılır. Oradan geçen bir kervan tarafından kuyudan çıkarılan Hz. Yusuf (a.s.) Mısır'a götürülür ve Mısır vezirine köle olarak satılır.

• Vezirin kendisine attığı bir iftira sonucu yıllarca zindanda kalan Hz. Yusuf (a.s.) kralın rüyasını yorumlar ve suçsuz olduğu da anlaşılınca zindandan çıkar. Kral tarafından Mısır hazinesinden sorumlu bir yetkili olur.

• Ortaya çıkan bir kıtlık sonrası Hz. Yusuf'un (a.s.) abileri Mısır'a gelir ve erzak ister. Bu gelişmeler sonrasında Hz. Yusuf (a.s.) kendisini onlara tanıtarak onları affettiğini söyler. Babasını ve diğer aile fertlerini Mısır'a çağırır ve böylece İsrailoğulları'nın Mısır yaşamı başlar.

• İsrailoğulları Mısır'da özgürce yaşarken Hz. Yusuf'un (a.s.) vefatından bir süre sonra köleleştirilirler. Köle olarak yaşadıkları bu dönemde Mısır firavunu bir rüya görür.

• Rüya yorumcuları da İsrailoğulları'ndan dünyaya gelecek bir erkek çocuğunun onun saltanatına son vereceğini bildirir. Firavun da İsrailoğulları'ndan doğacak bütün erkek çocuklarının öldürülmesini emreder.

• Bu olayın yaşandığı yıl Hz. Musa (a.s.) dünyaya gelir. Bunun üzerine annesi Hz. Musa'yı (a.s.) bir sandığa koyarak Nil nehrine bırakır. Sarayın yakınlarında fark edilince nehirden alınarak saraya götürülür. Firavun'un karısı da onu evlat edinmek ister ve böylece Hz. Musa (a.s.) sarayda büyümeye başlar.

• Yetişkin bir yaşa gelen Hz. Musa (a.s.) bir gün şehirde dolaşırken bir kavgaya denk gelir. Onları ayırmaya çalışırken Mısırlının ölümüne sebep olur. Hakkında yakalanma kararı çıkınca Mısır'dan çıkarak Medyen şehrine yerleşir.

• Medyen'de Hz. Şuayb'ın (a.s.) koyunları için ücret karşılığında uzun yıllar çobanlık yapar. Görevi tamamlandıktan sonra Hz. Şuayb'ın (a.s.) kızlarından biri ile evlenir ve çocukları dünyaya gelir.

• Ailesi ile birlikte Mısır'a dönerken Tuva Vadisi'nde kendisine peygamberlik verilir ve mucizelerle desteklenir. Hz. Musa'nın (a.s.) talebi üzerine kardeşi Hz. Harun (a.s.) da peygamber olarak görevlendirilir.

• Mısır'a ulaşan Hz. Musa (a.s.) Firavun'u hak dine davet eder ve İsrailoğulları'nın serbest bırakılmasını talep eder. Çeşitli mucizeler de gösterip ne kadar çabalasa da Firavun iman etmeye yanaşmaz. İsrailoğullarını da bırakmaz.

• Bu yaşananlardan sonra Mısırlıların başına pek çok felaket gelir. Bu felaketler Firavun'un öfkesini iyice artırır ve İsrailoğullarına zulmetmeye devam eder.

• Allah'ın (c.c.) emri üzerine Hz. Musa (a.s.) İsrailoğullarını bir gece vakti Mısır'dan çıkarır. Arkalarından takip eden Firavun ve askerleri Hz. Musa'nın (a.s.) Kızıldeniz'i ikiye ayırıp geçtiğini görünce onlar da geçmeye çalışır. Ancak onlar geçerken denizin kapanmasıyla boğularak can verirler.

• Hz. Musa (a.s.) İsrailoğullarını kurtardıktan sonra bir süre Allah'ın (c.c.) emri üzerine Sina dağına gider ve kendisine Yahudiliğin temel ilkelerini oluşturan on emri levhalar hâlinde verilir. (On emre Kur'an'da yer verilmez. Sadece Tevrat'tan bahsedilir.)

Not: On emirde şu mesajlar yer alır: Allah'tan başkasına tapmamak, put yapmamak, Allah'ın (c.c.) adını boş yere anmamak, cumartesi gününü kutsal sayıp çalışmamak ve dinlenmek, anne-babaya hürmet etmek, insan öldürmek, ziya yapmamak, hızlıktan uzak durmak, yalancı şahitlik yapmamak, komşunun malına göz dikmemek.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik [Din ve Kültür](#)'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları [mikailokumus.com](#)'a aittir.

Hız. Musa'ya (a.s.) on emir verildikten sonra İsrailoğulları ile birlikte vadedilen topraklara doğru yola çıkarlar. Ancak İsrailoğullarının yaptıkları taşkınlıklar sebebiyle Allah (c.c.) tarafından cezalandırılırlar.

- Hız. Musa (a.s.), Allah'tan aldığı mesajları kitap haline getirerek Ahit Sandığı'na koyar ve İsrailoğulları bu sandığı sürekli yanlarında taşır.
- Hız. Musa'nın peygamberlik döneminde Yahudiliğin inanç sistemi ve kutsal topraklarda kurulacak devletin ilkeleri belirlenir.

Tevrat'a göre Hız. Musa (a.s.) 120 yaşına geldiğinde vefat eder. Böylece İsrailoğulları için sıkıntılı bir süreç başlamış olur.

- Çeşitli devletlerin egemenliği altında sıkıntılar çeken İsrailoğulları Hız. Davut (a.s.) ve Hız. Süleyman (a.s.) zamanında en güçlü dönemlerine ulaşırlar. Hız. Davut döneminde Kudüs'te büyük bir mabet inşaatı başlatılır ve Hız. Süleyman zamanında mabet tamamlanır. Ancak zaman içerisinde zarar gören mabedin sadece batı duvarı ayakta kalır. Bu duvar Yahudiler tarafından Ağlama Duvarı olarak anılmaktadır.

- Persler zamanında rahat bir hayat süren Yahudiler kaybolan ve unutulmuş Tevrat'ı yeniden yazarlar. Fakat Romalıların işgali ile dünyanın çeşitli bölgelerine dağılırlar.

Not: Yahudiler Hız. Süleyman'ın vefatının ardından sırasıyla Babillerin, Perslerin, Yunanların ve Romalıların egemenliği altında yaşamışlardır.

Not: Yahudiler için menora (yedi kollu şamdan) ve Kral Davut (a.s.) mührü büyük önem taşımaktadır.

Kudüs'ün en yüksek tepesi olan Sion'dan adını alan **Siyo-nizm**, Yahudilerin Filistin merkezli bir devlet kurma hedefini ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle Yahudi milliyetçiliğidir. Yahudiler kendilerinin seçilmiş insan olduklarını ve nedenle diğer insanlardan üstün olduklarını düşünürler.

İnanç Esasları

- Yahudiliğin Tevrat'ta net olarak belirtilen inanç esasları bulunmamaktadır. 12. yüzyılda Musa b. Meymun tarafından belirlenmiştir.

- Bu inanç sistemine göre, tanrı tektir ve her şeyi yaratmıştır. Hız. Musa en büyük büyük peygamberdir. Ellerinde bulunan Tevrat, Hız. Musa'ya (a.s.) gönderilen Tevrat ile aynıdır. Meshi gelecek ve Yahudileri kurtaracaktır.

- Yahudiliğe göre en son gönderilen peygamber Malaki olduğu için Hız. İsa'nın (a.s.) ve Hız. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğini kabul etmezler.

- Yahudiliğin kutsal metinleri **Tevrat (Tora)**, **Neviim (peygamberler)** ve **Ketuvim (kitaplar)** olmak üzere üç bölümden oluşur. Tevrat, Tanah olarak da adlandırılır ve Hız. Musa'ya verilmiştir. Neviim ve Ketuvim, Hız. Musa'dan sonraki süreci ve onlara gönderilen diğer peygamberlere ait vahiyleri konu edinmektedir.

- Günümüzde Zebur da **Mezmurlar** başlığı altında Tevrat'ın içerisinde yer almaktadır.

- Yahudi mezhepleri arasında ahiret hakkında net bir görüş birliği yoktur. Bazı mezhepler ahiret inancının olmadığını savunurken bazı mezhepler cennet ve cehennem hayatının olacağını kabul eder.

Not: Yahudiler, Hız. Davut'un (a.s.) soyundan bir kurtarıcı geleceğine, Yahudileri sıkıntılardan kurtaracağına, dünyada barışı getirip Yahudilerin dünya hakimiyeti sağlayacağına inanırlar. Bu kurtarıcının Mesih olduğunu söylerler.

Kutsal Mekânlar, Ritüeller ve Semboller

Yahudilikte günlük ritüeller, Süleyman Mabedi'ni temsil ettiğine inanılan ve **sinagog** ya da havra denilen yerlerde yapılır. Buralarda resim ve heykel bulunmaz.

Mabede başı açık girmek Tanrı'ya saygısızlık olarak kabul edilir. Bu nedenle erkekler başlarına **kippa** denilen bir tür takke giyer, kadınlar da başörtüsü takarlar.

Sinagoga ritüellere kadınlar katılmazlar. Sadece kendileri için ayrılan bir bölümde sadece yapılan ritüelleri izleyebilirler.

Toplu ritüeller, ergenlik çağına ulaşmış en az on erkeğin katılımıyla ve **haham** denilen din adamlarının yönetiminde yapılır. Ritüellerde Yahudi kutsal kitabı Tevrat'tan bölümler okunur.

- Sabah, ikindi ve akşam olmak üzere üç kez ritüel yapılır. Ritüel esnasında ayakta durma, eğilme, ileri geri gitme, oturma gibi hareketler yaparlar. Sağ ellerini göğüslerine hafifçe vurup işledikleri günahlardan pişman olduklarını belirtirler.

- Cumartesi günü kutsal kabul edilir ve hiçbir iş yapılmaz. Sadece dinlenme ve ritüel için ayrılmış bir gündür. Ateş yakılmaz, elektrikli alet, araba, telefon gibi şeyler kullanılmaz.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik **Din ve Kültür**'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları **mikailokumus.com**'a aittir.

Yahudiler, Tanrı'nın evreni altı günde yarattığına, yedinci günde dinlendiğine inanırlar. Cumartesi gününün dinlenme ile geçirilmesi bu nedenledir.

- Cumartesi günü, ritüellerini yaptıktan sonra da evlerine gider, şabat mumunu yakar, yemek yer, şarkılar ve ilahiler söylerler.
- Roş-Haşana, Yahudi takvimine göre yılbaşı bayramını ifade eder ve iki gün sürer. Bu günlerde geçen yılın muasebesi yapılır, gelecek yıl için plan yapılır.
- Yom Kippur ise Roş-Haşana'nın ilk gününden itibaren devam eden on günlük tövbe zamanının sonundaki kefaret günüdür. İbadet ve tövbe dışında hiçbir iş yapılmaz.
- Simha Tora, Tevrat'ın dinî ve millî hatim bayramıdır. Hanuka, millî ve dinî bir bayramdır. Yahudilerin düşmanlara karşı verdiği mücadelede yedi kollu şamdan bir günlük yağla sekiz gün yanmıştır. Bu Hanuka adına yapılır.
- Fışih, Mısır'dan çıkışın anısına kutlanan bir bayramdır. Şavuot, Tevrat'ın Tanrı tarafından Yahudilere verilisinin anısına kutlanan bir bayramdır. Sukkot ise Yahudilerin, kırk yıl çölde dolaştıktan sonra bu dolaşmanın anısına kutlanan bir bayramdır.
- Yeni doğan çocuk doğumunun sekizinci gününde sünnet edilir ve ismi konur. Çocuk on yaşına geldiğinde sinagogda mükellefliğe başlama töreni düzenlenir. Kızlar için de aynı tören düzenlenebilir ancak bu zorunlu değildir.
- Evlilik, haham denilen din adamlarının nezaretinde yapılır. Evlenen kişiler, ketuba denilen bir evlilik sözleşmesi imzalarlar. Yahudilikte kişi, yakın akrabalarıyla evlenemez. Boşanmak da Yahudilikte hoş görülmez.

Not: Günümüzde varlığını sürdüren belli başlı Yahudi mezhepleri şu şekildedir.

- Geleneklerine son derece bağlı olup laikleşmeye karşı olan **Muhafazakâr Yahudiler**
- Hz. Musa'nın (a.s.) şeriatına sıkı sıkıya bağlı olan **Ortodoks Yahudiler**
- Musevilikle çağdaş modern anlayışı uzlaştırmayı amaçlayan **Reformist Yahudiler**
- Dinin gerçek uygulayıcısının kendileri olduğunu ileri süren **Samiriler**
- Seçilmiş millet inancını kabul etmeyen, yeniden dirilişi ve ahiret hayatını da reddeden **Yeniden Yapılanmacı Yahudiler**

HRİSTİYANLIK

- Adını Hristos'tan almıştır. Bu sözcük İsa'ya bağlanan ve onun yolundan giden anlamına gelmektedir. Hristiyanlar için Nasrani ve İsevi de denilmektedir. Nasrani denilmesinin sebebi Hz. İsa'nın doğduğu Nâsıra kasabından dolayıdır. Hz. İsa'ya nispeten de İsevi denilmiştir.

Tarihçe

- Hz. İsa (a.s.) Allah'ın (c.c.) bir mucizesi olarak babasız dünyaya gelmiştir. Dünyaya geldiği yer Filistin'in Nasıra kasabasıdır.
- Yahudiler kendilerine gelecek kurtarıcının Hz. Davud'un (a.s.) soyundan geleceğine inandıkları için Hz. İsa'nın (a.s.) peygamberliğini kabul etmemişlerdir.
- Hristiyan kaynaklarına göre, Hz. İsa (a.s.), Hz. Yahya tarafından vaftiz edilmiş ve 30 yaşına geldiğinde peygamberlikle görevlendirilmiştir. Bulunduğu bölgede köyleri, kasabaları dolaşarak halkı dine davet etmiş ancak Roma valisi toplumda kargaşa çıkardığını iddia ederek çarmıha gerdirilmiş ve öldürülmüştür.
- İslam dininde Hz. İsa'nın (a.s.) çarmıha gerildiği iddiası doğru değildir. Bu durum Kur'an'da şu şekilde bildirilmiştir:
"Bir de inkârlarından ve Meryem'e büyük bir iftira atmalarından ve 'Biz Allah'ın peygamberi Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük' demelerinden dolayı kalplerini mühürledik. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar. Fakat onlara öyle gibi gösterildi. Onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, bu konuda kesin bir şüphe içindedirler. O hususta hiçbir bilgileri yoktur. Sadece zanna uyuyorlar. Onu kesin olarak öldürmediler."

(Nisâ suresi, 156-157. ayetler)

Hz. İsa'dan (a.s.) sonra, Hristiyanlık çeşitli yorumlar sorununda farklı noktalara evrilmiştir. Hristiyanlığın farklı bir hal almasında bir Hristiyan azizi olan ve günümüz Hristiyanlığının mimarı kabul edilen Pavlus'un çok önemli rolü olmuştur.

- Pavlov, Tarsus'ta dünyaya gelmiş bir Roma vatandaşıdır. Burada eğitimini tamamladıktan sonra Kudüs'e gönderilmiş ve burada yüksek din eğitimi almıştır. İlerleyen zamanlarda ortaya koyduğu görüşler ve öğretilerle, yaptığı yorumlarla günümüz Hristiyanlığının temellerini atmıştır.
- Hz. İsa'nın (a.s.) Rab kabul edilmesi, asli günah, Hz. İsa'nın (a.s.) kendisini feda etmesi vb. hususlar Pavlus tarafından ortaya konulmuştur.
- Pavlus, teslis inancını ortaya koymuş, tanrısal oğlun insanları kurtarmak için bedenleştiğini söylemiş ve çarmıh olayından sonra Hz. İsa'nın (a.s.) yeryüzüne yeniden indiğini iddia etmiştir.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik **Din ve Kültür**'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları **mikailokumus.com**'a aittir.

• Pavlus, Yahudiler tarafından yakalanıp hapse atılmış ve daha sonra da idam edilmiştir.

• Hz. İsa'dan (a.s.) sonra ilk üç yüzyıl, Hristiyanlık büyük bir baskıya maruz kalmış, özellikle Roma yönetiminde fazlaca baskıya maruz kalmıştır.

• Hristiyanlık, 313 yılında İmparator Konstantin tarafından koruma altına alınmış, 395 yılında da Teodosius tarafından da Roma'nın resmî dini hâline getirilmiştir. Diğer dinler de yasaklanmış ve Hristiyanlık hız kazanmıştır.

• Hristiyanlığın ilk dönemlerinden itibaren yaşanan pek çok inançsal tartışmaları sonuca bağlamak için İznik'te konsiller kurulmuş, Konsilde alınan karar gereği çok sayıda İncil'den dört tanesi kilise tarafından kutsal kitap kabul edilmiş, diğerleri ise dışlanmış.

• IV. yüzyılda Roma'nın, Doğu Roma ve Batı Roma olarak ikiye bölünmesi, Hristiyanlığın da içinde bölünmelere neden olmuş, V. ve VI. yüzyıllarda Hristiyanlık içinde Nesturi, Ermeni, Yakubi vb. kiliseler bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. 1054 yılında Roma ve İstanbul kiliselerinin birbirinden ayrılması ile büyük bir bölünme gerçekleşmiştir.

• Roma İmparatorluğu'nun batısında kalan kiliseler Roma Katolik kiliseleri, Bizans İmparatorluğu olarak bilinen doğu bölümündeki kiliseler de Ortodoks kiliseleri olarak anılmıştır. Katolik, evrensel; Ortodoks ise öze bağlı anlamını ifade ediyordu.

• Hristiyanlık, İslamiyet'in doğuşu ile birlikte yönünü daha çok Avrupa, Asya ve Afrika'ya çevirmiştir. Zaman içinde Hristiyanlar arasında yaşanan tartışmalar ve görüş ayrılıkları, çeşitli mezheplerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

İnanç Esasları

• Hristiyanlıkta inanç esasları konusunda tam bir ortak görüş olmasa da Havariler Kredosu denilen inanç esasları, hemen hemen bütün Hristiyanlarca kabul edilmektedir.

• Hristiyanlar, bu inanç esaslarını şu şekilde dile getirirler:

Ben Tanrı'ya, kudretli Baba'ya ve onun biricik oğlu Rab İsa'ya, Bakire Meryem ve Kutsal Ruh'tan doğmuş olduğuna, Pilatus zamanında çarmıha gerildiğine, öldüğüne ve gömüldüğüne, üçüncü gün ölümler arasından dirildiğine, göklere yükseldiğine, Baba'nın sağında oturduğuna, oradan ölümleri ve dirileri yargılamak üzere ineceğine inanırım. Ve Kutsal Ruh'a, evrensel kiliseye ve azizlerin birliğine, günahların bağışlanacağına, ölümlerin dirileceğine ve sonsuz hayata inanırım."

• Bu esaslarda belirtilen Tanrı, İsa ve Kutsal Ruh, Hristiyan inancının temelini oluşturan teslisin (üçlü tanrı inancı) ortaya çıkmasına yol açtı.

• Hristiyanlar Tanrı'nın, üç farklı kişilikte birleştiğini; Baba'nın evreni yarattığını, Tanrı'nın yeryüzünde bedenleşmiş hâli olan Oğul yani İsa Mesih'in insanlığı asli günahtan kurtarmak üzere Baba tarafından gönderilmiş ve çarmıhta kendini feda ettiğini, Kutsal Ruh'un ise ilahi sevgiyi insanın kalbine ve gönlüne verdiğini, onlara inayet ettiğini düşünürler. Bu inanç **teslis** olarak ifade edilir.

• Hristiyanlıkta Kitab-ı Mukaddes Tevrat ve İncil olmak üzere iki bölümden oluşur. Eski Ahit'te Yahudilerin, Yeni Ahitte ise Hristiyanların kutsal metinleri yer almaktadır.

• Yeni Ahit, Matta, Markos, Luka, Yuhanna İncilleri ile Resullerin İşleri, Pavlus'un Mektupları ve Vahiy bölümlerinden oluşur. Bu bilgiler Hz. İsa'dan (a.s.) sonra yazılmıştır ve tahrif edilmiştir. Bunları yazarlar, kulaktan kulağa ulaşan bilgileri sözlü ve yazılı Hristiyan geleneğine bağlı olarak oluşturmuşlardır.

• Hristiyanlar, İsa Mesih'in insan bedeninde Tanrı olarak yeryüzüne indiğine ve insanlara mesajını aktardığına inanırlar. Bundan dolayı İsa Mesih'in sözlerinin vahiy olduğunu ve Kutsal Ruh'un denetiminde kaleme alındığını savunurlar. Kendisinden sonra da Tanrı'nın mesajlarını insanlara iletmeleri için on iki havariyi görevlendirdiğini kabul ederler.

• Hristiyanlar, İsa Mesih ile nübüvvet ve vahiy tamamlandığını, ondan sonra bu vahyin anlaşılma sürecinin devam edeceğini savunurlar ve kadınların da peygamber olabileceğine inanırlar.

Kutsal Mekânlar, Ritüeller ve Semboller

• Hristiyanlar, kilise olarak adlandırılan mabetlerde ibadetlerini gerçekleştirirler. Kilise kavramını mezhep belirtmek (Katolik Kilisesi, Ortodoks Kilisesi gibi) için de kullanırlar.

• Kiliselerin küçük olanları şapel olarak adlandırılırken, büyük olanları katedral olarak adlandırılır. Ayin vaktini bildirmek için de çan kullanılır.

• Hz. İsa'nın (a.s.) çarmıha gerildiğine inandıkları için kiliseler başta olmak üzere evlerde, iş yerlerinde ve bedenlerinde kolye olarak haç işareti taşırlar.

• Din adına hizmet eden, papaz, rahip ve rahibeler de kilise için büyük önem taşırlar.

• Kiliselerde belirli zamanlarda, genellikle de sabah ve akşam vakitlerinde bireysel veya toplu olarak ayin yapılır. Bu ayin, kiliseye bağlılığın göstergesi sayılır ve Hz. İsa'nın (a.s.) yeniden dirilişini kutlamak için kilisede, din adamlarının gözetiminde yapılır. Kitab-ı Mukaddes'ten parçalar okunur ve ilahiler söylenir.

• Hz. İsa'nın (a.s.) doğumu anısına genel olarak 25 Aralık'ta kutlanan Noel kutlanır.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik **Din ve Kültür**'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları **mikailokumus.com**'a aittir.

• Hristiyanlıkta Tanrı'nın da katıldığına inanılan ve sakrament denilen belli ayinler vardır:

Vaftiz: Kişinin suya daldırılması, suya batırılması, kişiye su serpilmesi ve dökülmesi ile gerçekleştirilen bir uygulamadır. Bu uygulama Hristiyan olabilmenin ilk şartıdır. Hz. Adem'in (a.s.) işlediği günahın tüm insanlara etki ettiğine inandıkları için doğan bütün çocuklar vaftiz edilir.

Evharistiya / Ekmek-Şarap Ayini: Hz. İsa'nın (a.s.), çarmıha gerilmeden önce havarileriyle yediği son akşam yemeğinin hatırasına pazar günleri yapılan bir ayindir.

Konfirmasyon / Kuvvetlendirme: Vaftiz edilen çocuğun, kutsal kabul edilen bir yağla vücudunun yağlanmasıdır.

Günah İtirafı / Tövbe: Günah işleyen bir kimsenin, günahını kilisede itiraf etmesi ve rahibin, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına o kişinin işlediği günahı bağışlamasıdır.

Son Yağlama: Ölümü yaklaşan hastaların günahlarının bağışlanması ve rahat bir şekilde ölmesi amacıyla uygulanan bir ayindir.

Rahip Takdisi: Din adamlarının hayatını Hristiyan topluluğuna adamayı vadedip rahip olarak atanması ayinidir.

Evlilik: Evlenecek çiftlerin kilise tarafından takdis edilmesi ve mukaddes bir bağla birbirine bağlanmasını ifade eden bir ayindir.

Not: Ortodoks ve Katolikler yukarıdaki sakramentlerin hepsini benimseyip uygularken Protestanlar sadece vaftizle Evharistiya'yı kabul ederler.

• Zaman içerisinde Hristiyanlıkta dindeki anlayış ve yorum farklılıklarına dayalı olarak çeşitli mezhepler ortaya çıkmıştır. Hristiyan dünyası Katoliklik, Ortodoksluk ve Protestanlık olmak üzere üç ana mezhebe bölünmüştür. Katoliklik ve Ortodoksluk, 1054'teki büyük bölünme sonucunda ortaya çıkmıştır.

KATOLİKLİK

Gelenekçi ve dogmalara bağlılığıyla bilinen bir mezheptir. Hristiyanların büyük bir çoğunluğunun mensup olduğu bir mezheptir. Vatikan kilisenin merkezi, Papa dini lider ve yanılmaz bir otoritedir. Bu mezhepte din adamlarının evlenmesi de yasaktır.

ORTODOKSLUK

Eşitlikçi kilise anlayışını benimseyen, inanç ve ibadet yönüyle benzer uygulamalara sahip olsa da yönetim bakımından bağımsız olan bir mezheptir. Kilisenin başında bulunan din adamları için patrik, piskopos, metropolit gibi nitelemeler kullanılır.

PROTESTANLIK

XVI. yüzyılda Martin Luther'in başlattığı reform hareketleriyle ortaya çıkmıştır. Luther, kilisenin günah bağışlama yetkisinin bulunmadığını, İncilin farklı yorumları olabileceğini savunmuştur. Kurtuluşun yalnızca iman ile olabileceğini söylemiş ve ruhbanlığa karşı çıkmıştır.

Not: Evangelizm (yayılcılık, misyonerlik) İncil'in mesajlarını insanlara ulaştırma, dünyayı dönüştürme ya da Hristiyanlaştırma amacı taşıyan ve bu amaç doğrultusunda faaliyet gösteren akımları ifade eder.

• Hristiyanlar bu faaliyetleri, Hz. İsa'nın (a.s.) yeryüzüne ikinci gelişinden önce mutlaka yapılması gereken küresel ölçekli bir görev kabul ederler.

• Evangelistler; Hz. İsa (a.s.) ikinci kez yeryüzüne gelmeden, dünyanın son zamanlarında Orta Doğu merkezli büyük bir kaosun ve şiddetin yaşanacağına, Kudüs'te kutsal mabedin üçüncü kez inşa edileceğine, gökten ateş yağması gibi olayların ve iyilerle kötüler arasında son bir savaşın (Armagedon Savaşı) yaşanacağına inanırlar.